

No: 2070

GÖRÜŞLER

HALKEVİ TARAFINDAN ÇIKARILIR
AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

BİRİNCİKÂNUN

ADANA

6. SAYI

İçindekiler

Model Heykelile Konuştu	Arif Nihad Asya . . . . .
Sağ olsun Büyük Atam (Şiir)	Ali Hadi Okan . . . . .
Yaş Saklamağa Dair	M. Naci Ecer . . . . .
Çukuroda Etili Şairler	Taha Toros . . . . .
Sevgilim. Sular (Şiir)	Hamit Salih Asyalı . . . . .
Köylünün Sıhhati ve Sıhhi Köyler	Dr. Ekrem Baltacı . . . . .
Gök Yüzüne Karşı	Cevdet Canboiat . . . . .
Kartal Tüyünü değiştiriyor	Rasim Göknel . . . . .
Saadet ve Maymuncuğu	Nevzad Güven . . . . .
Adana Şairleri	. . . . .
Dünya ahvalinde Muvazenesizlik	Mahmut Akçalı . . . . .
Talebe Sayfası	. . . . .
Halkevinde Karikatür Sergisi	İbrahim Soyer . . . . .
Halkevinde Bir Ay	. . . . .

Model Heykeliyle Konuştu..

(19 - 11 - 937 Adana)

Aziz misafir, heykelini ziyaret etti. Aralarında kalan ince, belirsiz bir gülümseme dilile heykel ve model selâmlaş-tılar.

Misafir, belki de yeni yüzlerle karşılaşacağını zannet-mişti. Öyle olmadı. Heykelin çevresinde dizilenler arasında bayrak tutan askeri tanıdı, bayrağı öpen kızı tanıdı. Biri oğlu, öbürü kızydı.

Vurulmuş erkeğinin elinden silâhı kavrayıp alan genç ka-dını tanımakta tereddüd eder gibi oldu. Sonra hatırladı ki bu, başka bir yerde mermi taşır gördüğü kadındır. O kadın da, o erkek te silâh arkadaşlarıydı.

En çok düşündüğü, elinde oklar tutan delikanlı oldu. Sonra onu da oklarından tanıdı. On beş yıl önceki destanın kahramanlarından kalma oklar en değerli baba mirası veya armağanı olarak paylaşılırken altı tanesi de bu delikanlıya düşmüştü.

Bu oklarla delikanlının ne yapmak niyetinde olduğunu sorsaydı şu cevabı alırdı :

— Bu dördünü yurdun dört bucağından sana çıkan yol-lara koyacağım, altlarına “ Çankaya'ya gider.., yazısı yazıla-cak.. okunaklı bir yazıyla.

Bu beşincisi senin parmağının gösterdiği istikameti gösterecek. Altına " Yarına gider. .. yazacağım.

O zaman o, merak edip altıncısını soracaktı :

— Bunu da bu bölüşmede kendilerine pay çıkmadığını görerek mahzûn olacak düşmanların için saklıyacağım.

O kendi abidesini böyle gezdi, böyle dolaştı. Heykellerle de muhakkak ki böylece konuştu. Fakat biz duymadık.

Yollarda, Çukurovadan kendisini görmeğe koşan kalabalıkların kaldırdığı ince toz bulutu içinde yüzünün çizgilerini vuzuh ile göremedik.

O, savaşların toz ve duman tabakaları arasında da böyle götüntürdü.

O gün nice genç, götürmezler korkusuyla, mektepten kaçtı. Babasını görmeğe gitti. O gün alkışlar, o gün " Yaşa ! .. sesleri yol kesti.

O gün dikkat etmişse alkışlar arasında nasırlı işçi ellerinin, kalem tutmayı da, silâh tutmayı da aynı kolaylıkla yapan delikanlı ellerinin, şefkatin de, kudretin de timsalı olan kadın ve genç kız ellerinin alkışlarını, minimini çocuk ellerinin körpe alkışlarını duymuştur. Ve bunlarda cenubun sıcak samimiyetini tanımıştır.

O gün dikkat etmişse " Yaşasın! .. sesleri içinde cana yakın kadın seslerini, yumuşak çocuk seslerini, gur delikanlı seslerini, tarihin sesi olmuş ihtiyar seslerini duymuş ve bunlarda cenubun sıcak dilini, tatlı şivesini tanımıştır.

O gün yollardan kalkan toz, Çukurovanın, aziz misafirinî kucaklamak arzusuydu. Hoş görstün.

O gün otosunu bir dakika durduran çamur Çukurovanın yurdun en büyük oğlunu bağrında bir dakika fazla tutmak istegiydi. Hoş görstün.

O gün o ayrıldıktan sonra hüznü kalan gözler heykele baksaydılar tuncun başını modelinin gittiği istikamete dönmüş götürlendi.

Sağ Olsun Büyük Atam

Kudreti ölçüsüzdür tarih sayfalarında..
Türkün göz bebeğidir, O, bugün de yarın da...

Makûs taliimize bir gün bir şamar attı,
Saltanatı yoketti, Cumhuriyet yarattı;

Başlar göğe uzanır eşsiz devrimleriyle..
Tapar on yedi milyon dışisiyle erile.

Ne Muhammed, ne İsa, ne Davud, ne de Musa
Acuna düzen verir yeni baştan kurulsu...

Gönlümde Tanrılaşır güneş bakışlı Adam,
İsterse ben öleyim, sağ olsun Büyük Atam.!

Adana : 19 / 11 / 937

ALİ HADİ OKAN

GÖZLER

Göreyim, göklerden bir in de, seni,
İlâhe tanıdım her dinde seni,
Gecenin belirsiz sihrinde seni
Bir teselli gibi arar gözlerim.

Bütün ıstıraplar an olur gider,
Ruhlar dirilir de can olur gider,
Gün gelir bir batı tan olur gider,
Doyulmaz seyrini sarar gözlerim.

Muhteşem yapın ki sedef tak gibi,
Işıktan çok ılık aydan ak gibi
Bir ince fil dişi şık tarak gibi,
Züfünün telini tarar gözlerim.

Adana : **NECMETTİN ESİN**

PSİKOLOJİ :

Yaş Saklamağa Dair (1)

Nelerimizin çoğalıp artmasını, ne gibi şeylerimizin bizde başka insanlardan sayıca daha çok, değerce daha üstün olmasını isteriz? Para, akıl, sosyal durum, güzellik, sağlamlık..., Bir sözle güç elde edilen ve herkesçe arkasından koşulan şeyleri, tabiatın ve sosyetinin içimizde pek azımıza nasibettiği neler varsa onları. Başkalarından daha çok ve daha değerli olarak bizde bulunduğunu bildiğimiz veya böyle sandığımız bu şeylerle öğünmek ve herkese gözünmeksizin içimiz rahat da değildir. Bunları herkese bildirebilmek için birçok fedakârlıkları göze alabiliriz. Ve ancak başkalarının bizi iyi, yüksek üstün ve varlıklı tanıması ve bize imrenmiş olmaları, bizim yanımda kendi eksikliğini ve kendisinde onların azlığını duymasile veya bizim etrafımızdakiler bizi böyle görüyorlar diye inancımızla biz daha rahatlaşmış ve sakinleşmiş olabiliriz.

Bu biçim bir egoist temayül yanında, çokluğunu ve gündüğüne çoğaldığını etrafımızda bazularından sakladığımız ve azlığı ile öğünmek ve üstünleşmek istediğimiz önemli bir şeyimiz vardır. İçimizde için için kaniyan bu yaraya ne kimsenin dokunmasını isteriz, ne de kendi yaklaşmamızdan hoşlanırsınız. Bu yaranın sarılıp onarılması kimsenin elinde değildir, zaman geçtikçe azar, zaman geçtikçe müzminleşir, bazı şartlar ve vaziyetler içinde bazı vesileler bu yaraya tuz biber eker.

"Para ile iman gizlidir, kimde olduğu bilinmez," derler. Sosyetelerin daha eski ve iptidai çağları için doğru olan bu sözün bugün de doğruluk taşıdığını hiç ummuyorum. Bugünün cemiyetinde işin tamamile tersine olduğunu zannediyorum. Para gibi edinilmesi hem zor olan hem de çokluğun gözünde imrendirici bir beceriklik arzeden bir maddenin ve iman gibi bulunduğu ruhta fırtınalar çıkartıp alevler saçan bir hassanın gizlenmesine ne imkân vardır, ne de sosyal bir ihtiyaç. Hattâ bunların

(1) -- Tamamlanmamış bir etüdden kısaltılarak alınmıştır.

olduğundan daha çok sezdirilmesini bugünün yaşayış tarzı ve telâkkisi zorlayıp durmaktadır. Bizde asıl gizli kalmasını, çok defa kimsenin doğru olarak bilmemesini istediğimiz ve herkesin asıl sayısından daha az olarak bilmesi için çok defa ufaktefek hilelere ve tedbirlere başvurmak zaruretinde kaldığımız şey yaşamızdır. Zavallı yaşamız.

Yaşamızın sayıca artmış olduğunu, ilerlediğini ve dünyaya ayak bastığımızdanberi üzerimizden kaç yılın geçmiş olduğunu doğruca söylemekten bir nevi çekinme duyarız. Bir kelime ile çoğumuzda yaşamızı gizlemek illeti vardır. İnsan parasını, malını gizliyebilir, elimden alırlar veya isterler de geri vermezler korkusile. Bu mazur görülebilir. Fakat sayısını kimsenin elinden almağa muktedir olmadığı ve sayısına daha bir tane katmak kimsenin iktidarı dahilinde bulunmayan yaşamı niçin saklar? Bunun sebepleri nedir?

Yaş saklama hadisesini insanların hepsinde ve aynı kuvvette mevcut olan bir vakıa diye alamayız. Yalnız bu vakiaya gerek kendimizde gerek başkalarında türlü türlü ihtiyaç ve zaruretlerle ve zaman zaman rasladığımızı da inkâr edemeyiz. Ohalde bu vakiayı işlemekte olan, hiç olmazsa, bir kısım insan zihninin bir tezahürü olarak almağa ve bu bakımdan da bunun bir etüd mevzuu diye üzerinde durmağa hiç bir engel yoktur. Fakat bu etüdde zihin işlemeşi hadiselerinin çoğunda olduğu gibi positif bir yoldan yürümeğe mevzu müsait olmayacak, ancak işi sezi (Hads), iç hayata yönelip bakma, başkalarında görülenleri yorma ve benzetme (tefsir ve kıyas) yollarile aydınlatmağa uğraşmaktan başka çare kalmıyacaktır.

Yaş saklamanın sebeplerini bir yandan ferdin kendine karşı açık ve doğru olarak görüldüğü zamanlarda öz işinden ve duruunmdan birteviye hoşnutsuzluğunda, yaptığı işleri azımsamasında, hattâ bazan yaratılışını bile beğenmemesinde arıyabiliriz. Biryandan da ferdin içindē yaşadığı cemiyetin ona yüklettiği ağır ve onu muttasıl rahatsız edici telâkki ve zaruretlerle ferdin hemen hemen bütün görünüşlerinde yapmacık (sun'î) ve yalancılık dolu bir tavur almasında, binnetice ferde tesir eden ve ona kendi dışından gelen faktörlerde bulabiliriz. Filhakika yaş saklama işi ferdin yaratılışında getirdiği kanıp doymamazlık te-

mayülünün, halden ve halinden hoşnutsuzluğunun, sakladığı enerji ile daha yüksek hamleler yapmak iktidarına inanmasının bir tecellisi gibi görünmektedir.

Cemiyet, her yaşta elde edilebilen her çeşit yüksek başarıların örneklerinden yüzlercesini imrendire imrendire ferдин gözü önüne sermekte ve herkesce veya muayyen bir sınıf ve grubca beğenilen durumlara yetişmek isteyenlerin içine bir tutam ateş koymaktadır. Mozart müzik dehasını yedi yaşında iken göstermiş, İkinci Mehmet yirmi bir yaşında İstanbulu fethetmiş, Şeyh Galip yirmi üçünde divanını bitirmiş, bilmem kim kaç yaşında bakan veya saylav olmuş... Herhangi bir başarısı ile kendine veya başkalarına öğünen ferd, o başarıya eriştiği, herhangi bir maksadını tahakkuk ettirdiği yaşa varmadan önce kendisinin- kinden daha nice ileri ve parlak ulaşmaları gören kendi soyundan birçoklarını tanımakta ve işitmektedir. Bu tanıma ona kendini bu ileri gelenlerle boy ölçüşmeye götürür, bu boyölçüşme ona eksikliğini sezdirir, bu seziş başarıları biran önce tamamlamak kaygısını doğurur. Başarıları tamamlamak veya başarı denemek hiç birşeyi yoksa — ki en intipüften şeylerimizi büyüterek yaşamak varlığımızın ekmeği ve suyudur — yenilerini edinmek için onu zamanın henüz geçmemiş olduğuna inandırır. Çünkü insan tuhaf bir varlıktır. Günün birinde başına bir devlet kuşunun konmayacağına ve onu bir zafere iletmiyeceğine inansız da yaşyamaz. Sosyete ona bu biçimden de zengin ve süslü örnekler vermiş, birteviye yanıp tutuşan içine souk teselli suları serpmiştir.

Muhammet kırk üç yaşında peygamberliğini açıklıyabilmiş, Lenin ellisini bulunca asıl Lenin olmuş, Hindenburg işinden çekilip bir köşede otururken, bir harbin çıkması ile öz yaratılışını ortaya koyabilmiştir. O halde ümitsizliğe düşmeğe hiçbir sebep yok. Henüz zamanın geçmemiş olduğuna hiç olmazsa bir yarı inanış onu buna başkalarını da inandırabilmeğe iter, malûm- ya başkalarının görüp bilmiyeceği devletin ve saadetin ferde pek lüzumu yok. Henüz zamanın geçmemiş olduğuna başkalarını da inandırmak, başkalarını da hakkında biraz ümitli ve biraz da korkulu yaşatmak lâzımgelince içinde bulunulan yaşın birkaç tanesini hafzetmek zarureti ferd için mübah birhale girer. Dik-

kat etmeli ki: ancak bir iki tanesini atmakla çevrilmek istenilen bu küçük dolabda başarı elde edilmiştir. Yoksa daha ileri gitmek ve sekiz on yıllık bir farkla ortaya çıkmak o anda hoş gitmiyen bir iskandala da yol açabilir. Yaşını gizliyen bu ince-liği sevki tabiişile pekâlâ bilir ve icabına riayet eder. Bu zaruret ve tesirlerle yaşını küçük göstermek istiyen kimseyi içi umut dolu, fırsatları daha kaybetmediğine inanan henüz arzuları sönmemiş küçük çapta bir muhtaris olarak alkışlamakta bir mahzur yoktur. Bu bakımdan sosyetenin ilim, fen, sanat, şöhret, zenginlik gibi ayrı ayrı alanlardaki başarılarıyla ilgili olanlarda ve bu başarıları elde etmek için bir miktar kaygı çekip içini yiyenlerde ve yaşının ilerlemekte olduğunu bilip bundan üzülenlerde yaşını saklamağa ve onu az göstermeğe daha çok rastlanacağı hükmüne varılabilir. Böylelerinde bu gizlemenin altında "daha bekleyiniz, nelere erişeceğimi göreceksiniz., manâsı da gizlidir.

Sosyete hayatının insandaki gelişme ve ilerleme tohumlarını hiç kamçulamamış olduğu muhitlerde ve burada yaşayan iptidai ve kültürsüz kimselerde bu cinsten bir yaş saklamağa lüzum olmadığı anlaşılabilir.

Köylülerle tahsil ve terbiye nimetinden uzak kalmış olanların böyle bir üstünlük hilesine hiç başvurmadıklarını, yaşlarını nekadar pürüzsüz bir saflıkla ve bunu içten gelen hiç bir kaygıya eşleştirmeksizin söyleyiverdiklerini, bazılarının ise bu iş üzerinde hiç düşünülmemiş olan bilgisizliklerini çok görürüz. Çünkü bu kimselerin hangi yaşta negibi hüner ve başarı edilememiş ve muhtelif cisten liyakat ve imtiyaz merdivenlerinin hangi basamağına varılmamış olmasının cemiyetçe "ayıp" adedildiğinden, ayıp değilse bile hoş karşılanmayacağından haberleri yoktur. Yine bunlar kendilerinin bu başarı ve hünerleri edinip edinmedikleri ile gizliden gizliye ve bazan apaçık ölçülüp tartılmakta olduklarının farkında da değildirler. Bu gaflet bu gibilerin iç hayatlarını bulandırmış ve onları sapıtmış olmadığından bu işte doğruyu söylemekten onların çeginceleri olamaz. Demek ki: cemiyetçe ayıblanmış olmak korkusu da ferdi o cemiyetçe ayıblanmayan ve imrenilen bir durumda görünmeğe sürüklüyor.

(Bitmedi)

ÇUKUROVADA
Etili Şairler

Yazan : TAHA TOROS

- 5 -

Ali Nasibi Baba

Adanada Eczacı Ali Nasibinin dedesidir. 1222 hicri yılında doğmuştur. Babası kahveci Yusuf Elâzizden Adanaya gelerek yerleşmişti. Ali Baba Adanada sebzecilikle uğraşmıştı.

1304 de öldü. Bu kadar uzun bir ömre sahip olan Ali Baba ümmî idi. Fakat güzel şiir söyler ve hem de onları vecitle okurdu. Bir çok sanat oyunları yapardı. Bilfarz "Lep değmez,, i cehaletine rağmen büyük bir dirayete malik olduğunu göstermektedir.

İbrahim paşanın Adana ve havalisini işgalinde güzel bir destan söyleyen Ali Babanın Tarsus yangını münasebetile tertip edilmiş uzun bir destanı vardır. Mezar taşına oğlu tarafından tarih düşürülmüştür.

Geçenlerde mezarı yeni mezarlığa naklolunmuştur. Torunu Eczacı Ali Nasibi'nin bularak bize verdiği şiirlerden birkaç tanesini sunuyoruz:

Gazel

Gönül bu derdden çare kılıp imkânı bulsunlar
Bana rahmeyleyip evlâtlarım imkânı bulsunlar
Başından bir geçen varsa sorup mefhumun alsınlar
Beni bu derdle helâk etmeyip hem şanı bulsunlar
Tabibi hazıka hürmet edüp konsolto yapsınlar
Hemişe merhamet birde devay canı bulsunlar
Bunun dermanı yok derse hakimi hazıki doktor
Devalar mucidi oldur ki ol Lokmanı bulsunlar

Nasibi bu fena mülkü değildir kimseye baki
Nasibi kal sadakatte ki sadıknı bulsunlar

ŞİİRLERİNDEN :

İlâhi kıl inayetler ne kara günlere kaldık
Ola senden hidayetler ne kara günlere kaldık
Cihan bağı harap olmaktadır zulmü adavetten
İmar olmaz vilâyetler ne kara günlere kaldık

Eyalette bulunan hep ahâliler durur ebkem
Münafıklar hemen fitler bulur halkı kılar sersem
Baid oldukça rahatten ki neşe bulmadık bir dem
Çekip dürlü felâketler ne kara günlere kaldık

Aman ya Rab halâs eyle bizi cevri adavetten
Bize zulmeyleyip zalim baid oldu adaletten
Beyan oldu işaretler sanurum ki kıyametten
Zuhur etti alâmetler na kara günlere kaldık

Nasibi söyledi şahım cihanın kalmadı tadı
Viran olmaktadır her dem ki gerçi yoktur abadı
Çekip dürlü cezalar hem kılarız ahü feryadı
Sana mevlâ şikâyetler ne kara günlere kaldık

Şeha dünya imar olmaz harap olmakta gittikçe
Yanıp ol nar ile cismim kebab olmakta gittikçe
Hezaran derdlerim vardır hesap etsem hesap olmaz
Cefası derdimin cana azap olmakta gittikçe
İnandık kalmadı gerçi beyan eylesem ahvalim
Hiyel insanların işi dolap olmakta gittikçe
Fıganı bülbül artırdı acep fehmayleyen var mı
Nedendir güllere sahip gurap olmakta gittikçe
Nasibi kim vefat eyler tutar mesken kara yerde
Çürüyüp ol teni cismi turap olmakta gittikçe

SEVGİLİM

Görülmeğe değer iki gözü vardı; Onları da çerçeveletip camlattı.

Vücuduna çelikten bir zırh geydiği gün, beline kuşatılmış kılıcı olacağım.

Öpülmeğe değer iki dudağı vardı; onları da dalından koparıp kuruttu.

Bahar geçmeden onlara kokulu bir renk vereceğim.

Avuçlarımda yanacak iki eli vardı; onları da şimal rüzgârlarına tutup soğuttu; üşüyen parmaklarını ısıtmak için göğsümde yer ayıracağım.

Her sustuğumda onu düşünեğim.

Her konuştuğumda onun ismini söyleyeceğim.

Ona gözümde, canımın içinde yer vereceğim.

Onu, başım gibi en yüksek yerimde taşıyacağım.

O; benim gibi, benim olacak,

O, sevdiğim çiçekleri açmış bir gül fidanlığıdır.

HAMİT SALİH ASYALI

SULAR

Işıl ışıl yanan sular
Bana neler mırıldanır,
Güneş vurur buğusunda
Işıktan kızlar yıkanır.

Mırıl, mırıl giden sular
Göğsünde, yüzen kuğular
Böyle candan işvenize
Benden başka kim inanır?

Kıvrım kıvrım akan sular,
Gümüüş yazma takan sular..
Söğütlerin tarığında
Beyaz saçınız uzanır.

Sular bu yaz günlerinin
Musikisi en derinin..
Akşam sulara gömüldür,
Sabah sularda uyanır.

Bilmezsiniz siz, kim, sular ?
Yalnız benim, benim sular...
Gamım sularda yıkanır;
Aşkım, sularda çalkanır.

Bazan taşar tayfun olur;
Bazan, susar, sükûn bulur..
Sevgilimin huyu sular
Akar, gönlümde kıvrınır.

HAMİT SALİH ASYALI

KÖYCÜLÜK BAHİSLERİ :

Köylünün Sıhhati Ve Sıhhî Köyler

Yazan : Dr. EKREM BALTACI

Her kime sorarsanız « Şehir mi daha sıhhîdir, yoksa köy mü ? » düşünmeden verilecek cevap muhakkak « Köy » dir. Hakikatan köyler en sıhhî şartları haiz olan yerlerdir, zira mikrop taşıyan belli belirsiz yolcuların daimî uğrağı değildir; bunun için de bulaşıcı, sirayet eden hastalıklar girmez; havası temiz, güneşi boldur, yiyecekleri taze süt, yoğurt, yumurta, tereyağı, bal, peynir, yemiş, hamur işleridir ki en besleyici gıdalardır. Bol et yemezler, konserve bilmezler, karışık yağlarla yemek yemezler, çürük meyve bilmezler, bayat yumurta görmezler... Lundan başka hayat ta basittir, ne sabahlara kadar süren içtimâî hayatları vardır, ne de içki ve fazla ihtirasları vardır, fuhuş ve sui istimal yok... Her türlü muhteris emellerden uzak, hür ve sade hayat. İşte köyler böyledir ve böyle olması lâzımdır.

Sıhhatimizin muhafazasına ait yeni bilgiler ve teknikler ilerledikçe bunlardan köyden ziyade şehirler istifade etmiş, köyler ihmale uğramış, bu münasebetle şehirlerin temizliği artmış, konforu artmış, fenalıklara karşı mücadele artmış, köyler ise unutulmuş, cahil olan insanların eline terkedilmiş gibi. Halbuki yeni hijyen ilimler köylerin ve köylülerin sıhhatine daha ziyade ehemmiyet veriyor. Köylüye yaşamasını, kuvvetinden daha fazla istifade etmesini ve emeklerinin boşa gitmemesini, şehir konforunun köyde de bulunabilmesini öğretiyor ve bildiriyor. Amma bunun için büyük manevî fedakârlıklar lâzım ve böyle insanların halk arasına misyoner gibi girmesi ve karışması, köylü ile beraber yaşaması ve bu yaşayışta ona yaşama yollarını göstermesi lâzımdır. Bunu temin için de çok yuklu, çok bilgili ve görgüsü yerinde, dediğim gibi fedakâr kafalar lâzım.

GÖRÜŞLER

Burada hekimlere de büyük bir yurt ödevi çıkıyor. Hekimin işi yalnız hasta olunca reçete yazmak değildir. Hekimden baytardan, mühendisten, ziraatçıdan ve mektep talebesinden köy ve köylüler çok hizmetler bekliyor. Meslekleri dahilinde halkı irşat edecek işte bu münevver zümredir. Bu zümreden bu işi yapabileceklerin de severek, bilerek ve görerek elile yapması lâzım.

Doktor hiç davet beklemeden köye gidecek, köy evlerinin sıhhi şekilde yaptırılmasını öğretecek ve yaptıracak, evvelâ rüzgârın estiği tarafa ve arazinin terkibine bakarak evi yapacağı yeri beraber arıyacak, bataklık veya çamur içinde ev yaptırmıyacak kadar hususiyetlerine dostane ve samimane karışacak. Köylüler yalnız soğuğu düşündür, şimale pencere açmazlar. Halbuki her zaman bol güneş ve icabında bol hava lâzım bunu da müteaddit pencereler açtırarak temin edecek hekimdir. Evin üstünü kiremitle veya daha ucuz maddelerle örttürecektir, aptesaneleri münasip boru ile uzak, üstü örtülü çukura aktılacak ve su birikintisi bıraktırmıyacak ve hepsine bir mecra verecek, mutbahın ocagını yüksek yaptıracak ve yerde iki buklüm sebze ayıklanmasına mani olmak için bir iki tahta parçasından sıralar yaptıracak bu suretle eğilmeden bükülmeden rahatça iş görebilmesi gösterilecek ve öğretilecek. Görtülüyor ki, her şey mevcudla ve basit şekilde yalnız sıhhi evsafa yaptırılacak, bunlar malûm olan şeylerdir ama Kristof Kolomp yumurtası hikâyesine benzer yapmak lâzımdır.

Yemeği bir masa üzerinde yemesi ve tahta bir kirevitle karyola tarzında yüksek bir yerde yatması öğretilecek ve nihayet yaşaması ve medenî insanlara benzer şekilde rahat hayat sürmesine ait şekiller ve şartlar öğretilecek. Köylü evini ve onun etrafını tertemiz tutmalı, evin içinde sinek bulunmamalı çamaşır suları ağzı kapalı çukurlara dökülmeli, ne pislik vene de çamaşır suyu dışarıda birikmemeli. Ellerinde teneke veya kova ile veya omuzlarda güğümle su taşımaları sıhhate çok zarar verir. Zira bel ve omuz kemikleri o siklete uymak için eğilir ve bükülür nihayet zamanla su şekiller alır ve bu suretle ciğerlerin iyi teneffüs etmemesine sebebiyet verir. Halbuki omuzda uzun bir sılıkla iki tarafı aynı ağırlıkta iki kova ile bu iş görülebilir bu, pek zararlı değildir. Köy suları da

mühimdir. Zira sular çıktığı yerde temizdir ve mikropsuzdur. Lâkin sonradan kirlenir. Suları kapatmak çeşme yaptırmak, suyu temiz ve demir borularla getirmek, hulâsa kullanılmış ve kullanılacak suları örtmek lâzımdır. Köylüye yemek yemesini de ve pişirmesini de öğretmelidir. Pişirdikleri yemeğin hangisi vücudu besler ve hangisi kolay hazmolur öğrenilmesi lâzım şeylerdir. Köylü çok et yemez, tavuklarının yumurtalarını satar, sütü, tereyağı, pekmezi şehre yollar, Midesini şişirten ancak buğday veya mısır unu ekmeği veya mayasız ekmeklerle biraz sovan ve bulgur ve bazan da ayrandan ibaret denilebilir. Şehre sattığı tavuğun etinde ve yumurtasında ve hamurunda tatlısında, yemişinde kendi çocuklarının da hakkı olduğunu anlatmalıdır.

Yemişlerin içinde de hangisinin daha yararlı olduğunu bildirmeli, meselâ: Üzüm, incir, ceviz, fındık, elma.. Mükemmel bir gıdadır. Karpuz, kavun, kiraz, muşmula, vişne, kaysı de evvelkiler gibi değilse de faydalıdır. Lâkin esaslı bir gıda olmaz. Sebzelerden havuç, şalgam, patates, yerelması, fasulya, nohut, bezelye, mercimek, ıspanak, domates.. Faydalı sebzelerdir. Patlıcan, kabak, pırasa, enginar, karnabahar birer süs yemeğidir. Onları şehre götürüp bol bol satabilir. Giyinmesini de ve temizlenmesini de tırnaklarını kesmesini de göstermeli ve hiçdeğilse haftada bir gün çamaşırını değiştirmek ve çok terletici ahvalde mevsimlere göre daha sık değiştirmek ve yıkanmak, sabahları kolları, kafayı, enseyi ve yüzü yıkamak dişleri fırçalamak ve traş olmalı, apteste temizlenmek usullerini birer birer göstermek lâzımdır.

Bir köylüye en faydalı unsurlardan başlıcası doktor, baytar, ziraatçı, mühendis, mimar, avukat ve mektep hocalarıdır. Köylü bu adamların işaretlerine her zaman muhtaçtır. Onları seve seve ve saya saya dinler.

Nasıl yaşanacak, evini sokağını nasıl temizliyecek ve yiyeceğini, içeceğini nasıl kullanacak, sıhhatine nasıl itina edecek bunu hekim öğretir. Köylünün en sermayesi olan hayvanların sağlığını düşünmek öktüzünü, tavuğunu hastalıktan kurtarmak, hayvanlarına bakmak ve onları ıslâh etmek usullerini de baytar öğretir. Memlekette ne gibi mahsul varsa onu nasıl yetiştireceğini ve o mahsullerden ne tarzda istifade edeceğini bağ-

Gökyüzüne karşı

O. her zaman için boştur. O, yükseklerden ayın üzerine yığılmış bir buğudur. Namütenahiliğin ebediyetine kadar uzanan odur.

O, insanların erişemediği yükseklerde, kuşların şahinlerin uçuşamadığı boşluklarda yavrusunu saklamak için kanadını açan bir kartal gibi, arzın üzerine kanat açmış ve arzı gölgesile uyutan sessiz bir mezarın boşluğundan başka birşey değildir.

Orası sisler, karanlıklar ve karaltılar memleketidir. Pence-relerin ölü gözü gibi solgun renklerini parlatan, ağaçların tepelerini yıldızlıyarak, acunun her ufkuna parlak ışıklar saçan, karanlıklar içine ince bir nehir gibi sızan, bir yılan gibi uzanan güneşin ateşini o tutuşturur.

Gecelerin koyukaranlıklarını yırtarak, soluk ışıklar saçan ayın beyazlığını o serper.

Gecelerin karanlıklarına mavi gözlerini kırpan yıldızları o, uyutur.

Gökten yere kadar uzanarak bütün dünyayı örten ve bir hortum gibi toprağı sulayan bulutları o, saklar.

Kâinatı tutuşturmak için ufukların kuytu eteklerinde parlayan şimşekleri o, söndürür.

Bütün insanların umaç ve umayları oradadır. Fakat öldün,, yaşadın söndün, parladın, o hiç haberdar değildir, o hiç de üzülmez. Orası yine ebediyetine uzanmak için kanadını çırpan gökyüzüdür. O, yine de gök yüzüdür, dostum...

E. Ö. O.

Cevdet Canbolat

larına, ağaçlarına ve mahsullerine saldıran hastalıkları nasıl öldüreceğini de ziraatçi öğretir. Köy evlerini, sokaklarını, biri biri arasındaki yolları köprüleri yapmağı da mühendis öğretir. velhasıl her meslek erbabının kendi selâhiyet ve tecrübeleri dahilinde pratik malûmatı vermelerile ancak bir köy veya kasaba düzeltilebilir ve bunun için de belediye işlerinin başına bu mesleklerden birine mensup tecrübeli, görüşlü çok çalışkan mefkûreci şahsiyetler seçmelidir.

Kartal Tüyünü Değiştiriyor[*]

RALPH FOX

Yesugey, bir gün kolunda atmacası, Onon vadisinde av avlarken, orman Merkitlerinden bir delikanlının Olhonod kabilesinden gelin aldığı kızı götürdüğünü gördü. Bir aralık gelin ve güveyi nehir kıyısında durdular. Kız, atla çekilen kibitkanın (1) yanında ayakta duruyordu, delikanlı da biraz ötede bulunuyordu. Yesugey kızı güzel buldu ve kendi klânına mensup gençlerin evlenmelerine müsaade edilen bir klândan olduğunu anladı. Nehrin coşkun sularının başında kızı gördüğü zaman gençlik kanının kabardığını ve içinden bir şeyin kendini tahrik ettiğini duydu. Vakit geçirmeden atını gerisin geriye karargâha sürerek anı kararını kardeşlerine söyledi.

Silâhlarını alarak kardeşleriyle dört nala genç çiftin bulunduğu yere döndü. Üç kardesin ellerinde silâhlar kendilerine doğru geldiğini görür görmez, maksatlarını delikanlı da anladı, gelin de.. Adı Ulun olan kız âlelacele sevgilisine, " Bu üç kişinin gelişinde pek meymenet yok; muhakkak seni öldürürler, kaç. Canını kurtarırsan Tanrım sana benim gibi bir kadın nasip etsin. Beni hatırlaman için alacağın kıza benim adımlı koy ,, , deyerek gömleğini çıkardı ve hatıra olarak sevgilisine verdi. Kocasını gömleği aldı, gözleri yaşla dolu olarak atına sıçradı ve vadinin içerisinde kayboldu. Üç kardeş kendisini takip ettilerse de, yakalayamadılar, geri döndüler. Yesugey, kibitkayı çeken ata bindi ve kardeşleriyle beraber kızı alıp götürdü.

Kız götürülürken kocacası için yana yakıla haykıırıyordu :

[*] — Yakında çıkacak « Cenngiz » tercümesinden.

(1) — Üzerinde çadır bulunan araba.

*Sevgilim, rüzgârlar saçının telini bile kıvıldatmamıştı. Karnın açlık nedir görmemişti. Şimdi kaçıp kurtuldun, bakalım ne kötü günler göreceksin. ,, Hiçkırık sesleri Onon'un sularında çınladı, vadinin ağaçlarında akisler yaptı.

Arabanın yan tarafında giden. Yesugeyin kardeşi kadının feryadına fazla meydan vermedi : " Kocan şimdiye kadar sayısız tepeler aşmış, bir çok nehirler atlamıştır. Ne kadar göz yaşı dökersen dök artık dönüp bakmıyacak; arasan izini bile bulamazsın, sus artık; boşuna ağlama. ,,

Kadını eve getirdiler ve onu kardeşlerinin gençlik ateşini yatıştırın ve kendisine kuvvetli evlâtlar yetiştirsin deye genç ve ateşli Yesugeye verdiler.

Temuçinin babası geline yüz görümlüğü verecek kadar zengin değildi. Ne karısı için harbedebilecek kuvvet ve cesareti ne de o zaman kardeşlerinden başka adamı vardı. Yaşlandıkça etrafına adam topladı; yeni gelenler vasalları da olan insanlardı. Daima başka kabilelere bilhassa Tatarlara baskın veya akın yapırlar, köle ve kadın ele geçirirlerdi. İttifak ettikleri kabileler de yok değildi. Bu müttefiklerin en büyüğü, Yesugeyin andası olan, Kerait Hamı Toğrul'du.

Ulun, ilk kocasından gebe kalmamıştı. Yesugey, ilk çocuğunun öz oğlu olduğuna zerre kadar şüphe etmiyordu; Onun doğduğu gün Tatarlar üzerine yaptığı bir akından geri dönmüş ve reislerinden birini esir ederek karargâha getirmişti. Bu mesut günün hatırasını yad için esir reisin adı olan Temuçin adını oğluna koydu. Daha sonra üç oğlu, bir kızı ve ikinci bir kadından da iki oğlu dünyaya geldi.

Yesugey artık epi kuvvet ve servet sahibi bir adam olduğunu hissederek büyük oğlunu münasip bir kıza nişanlamak istiyordu. Oğlu dokuz yaşına bastığı zaman onu bir ata bindirerek, kend de beraber olduğu halde, karısının kabilesi Olhonodlar arasında kız bulmak için yola çıktı. Beraberine nişan hediyesi olmak üzere bir de yedek at aldı.

Arızalı arazi üzerinde yollarına devam ederlerken karşılarına tesadüfen Dayı - Seçen adında kurnaz, ihtiyar bir reis çıkarak Yesugeye hitaben, " Nereye gidiyorsun enişte ? ,, deye

sordu. O da " Oğluma kız bulmak için, Olhonod kabilesine, oğlumun dayılarının yanına gidiyorum ,, dedi .. Akıllı ihtiyar, yaltaklanan bir eda ile, " Oğlunun parlak gözleri ve güzel bir yüzü var. Dün akşam bir rüya gördüm : Bir atmaca pençelerinde güneş ve ay olduğu halde gelip koluma kondu, hayırdır ,, , dedim. Şimdi tabir edildi demektir. Senin için hakikaten bir talih kapısı açıldı. Ailemin hiç bir kimse ile ve hiç bir vasalla araları açık değildir. Bizim daima güzel kızlarımız olmuş ve size vermişiz; siz de onlara yüksek mevki vererek hükümdar veya hükümdar kızı yapmışımızdır. Damadın zengin ve gelinin güzel olması pek yerinde olur. Yesugey enişte, evimde bir kızım var, henüz Bahar günlerini yaşıyor; haydi gidelim de kızımı bir gör. ,,

Akıllı ihtiyar, Temuçinin, kızı için bulunmaz bir koca olabileceğini derhal anlamıştı. Tatlı ve yaltaklanan bir dil döke döke onları çadıra kadar getirdi: Küçük Temuçinin at üzerinde bir iki ihtiyarla beraber giderken ne düşündüğünü tabii bilmiyoruz. İhtimal parlak çocuk gözleri mavi kubbenin enginlerinde uçşan turna anyor, belki bir tavşanın seri hareketlerini görmek için istepi araştırarak engin mesafelerden ve havadan zevk alıyor, belki de ihtiyarın tuhaf ve anlayamadığı sözlerini düşünüyordu.

Bu izdivaçtan Temuçin için saadet değil az da olsa ıztırap ve elem doğacaktı; ve cihanın en mağrur adamı olmağa namzet bulunan bu adam çadırdaki bekliyen bu kız yüzünden en bayağı hakarete maruz kalacaktı. Küçük kıza gelince, o da Teçin gibi küçük aklıyle, ne misafirlere gösterilen bu izzet ve ikramdan bir şey anlıyor ne de bu yabancı çocuğun kim olduğunu biliyordu.

Yesugey kızın, yüzüne bakılacak gibi olduğunu görerek vakit geçirmeden işi bitirmeğe çalıştı; mukavele yapıldı ve baba kadim ananeye göre oğlunu nişanlısının evinde bıraktı.

Bu âdet, asırlarca evvel dedelerinin zamanında Onon nehrinin doğduğu dağlarda çiftleşen bozkurt ile boz kumrunun çocuklarına dair efsaneden kalma, hatırlayabildikleri, ilk içtimai teşkilât şekli olan bir ana hakkı idi.

" Oğlum köpeklerden korkar; sakın köpekler kendisini

korkutmasın,, , deyerek Yesugey son sözünü söyledi ve istikbalin cihana hükmedecek olan hükümdarını nişanlısının evinde bıraktı. Oğlu ile bir daha görüşmeşi nasip olmayacak olan baba atna bindi ve sürdü.

Eve dönerken yolda bir münasebetle ziyafet veren bir tatar karargâhına rastgeldi. Yesugey hem acıkmış hem de susamıştı. Zaten yemek yenilen bir yere tesadüfen gidilecek olursa o sofraya oturmamak nezaketsizlikti. Atından indi ve yemeğe oturdu. Tatarlar misafirin kadim düşmanları Yesugey olduğunu derhal anladılar. İstep kanunu misafirperverliği emretmesine rağmen, haince bir hareketle, yediği yemeğe ve içtiği içkiye zehir kattılar.

Zehirlenen Yesugey üç gün sonra bitkin ve hemem hemen kör olmuş bir halde kendisini adamlarının arasına atabildi. İlk sözü, "yüreğim sızıyor; yanımda kim var?," diye sormak oldu. Eski uşağı Çarahın oğlu Munlik yanına koştu. Yesugey, çocuklarının henüz çok küçük ve zayıf olduklarından bahsederek kendilerine bakmasını ve Temuçini de eve getirmesini tenbih etti.

Munlik çocuğu eve getirmek için gitti, fakat birlikte döndükleri zaman iş işten geçmiş bulunuyordu. Yesugey, hâmisiz kalan çocuklarının akibetlerine müteessir, çoktan ölmüştü. İdaresi esasen, pek iyi olmadığından ölümünden sonra adamları ilk fırsatta Ulundan ve çocuklarından ayrıldılar. Dul kadın kurban âyinlerine iştirak ettirilmedi, ve şikâyeti dinlenmedi. Diğer kadınlar karargâhı ve meralarını terketmesini söyliyerek kendisini çoluğu çocuğuyla klândan koğdular.

İlk bahardı. Yesugeyin adamları Ulunu terkettikleri sırada konak konak yaylaklara doğru gidiyorlardı. İhtiyar Çarah gitmelerine mani olmağa uğraşmışsa da kendisini şiddetle ittiler ve omuzundan yaraladılar. Küçük Temuçin ihtiyarın çadırına girdi, ağladı: Kısmen eski ve yegâne dostunun yaralanmasından kısmen de korkusundan...

Fakat dul Ulun korkak olmadığını gösterdi. At kuyruğu bayrağını alarak atna atladı; firarileri takip etti. Çünkü Ulun hukukan onların hem reisi hem rehberi olduğundan emrine ita-

at etmeleri icabederdi. Cesur kadın bir kaçını birmüddet için tekrar yanına getirmekle kendilerini mahcup etmişse de birer birer tekrar kaçtılar, ve Teyciutların kuvvetli federasyonuna iltihak ettiler. "Derin sular kurudu; parlak taş parça parça oldu.," Dediler.

Yesugeyin ulusundan ancak dört kardeş, iki üvey kardeş, bir kız kardeş bir ana ve bir ihtiyar hizmetçi kadın kalmıştı. Orman sahalarının eteklerinde nehre yakın yerlerde dağ ve tarla fareleri avlıyorlar, balık tutuyorlar, kürk hayvanları için tuzak kuruyorlar, bazen de ot ve kök yiyerek yaşıyorlardı. Kardeşler arasında en büyükleri olan Temuçin en kuvvetlileri değildi; aynı zamanda üvey kardeşi Bektor'le aralarında müthiş bir husumet vardı. Bir gün Temuçin kendi hakkı olduğunu iddia ettiği bazı avları Bektor ve Belgutey yakaladığından öz kardeşi Kasar ile beraber anasına şikâyet etti. Fakat analarının cevabı sadece ilk vazifeleri firar eden adamlarının intikamını Teyciut'ların mağrur reislerinden almak olduğunu hatırlatmaktan ibaret kaldı. Dinlemediler, çadırın medhalindeki kamış paravanayı şiddetle bir tarafa iterek Bektordan hınçlarını almak üzere dışarıya fırladılar.

Yapmak istediklerini inanılmıyacak kadar vahşiyane ve kahbece yaptılar Kendileri pürsilâh, hayvanları olatmakta olan silâhsız Bektoru buldular. Onu önden ve arkadan oklarla delik deşik ettiler, Zavallı Bektor ölümünü mertçe karşıladı ve ölürken kardeşi küçük Belguteyi yalnız bırakıp kaçmamalarını rica etti.

Bu cinayetten döndükleri zaman anaları eski zamanların bir kadın peygamberi gibi bağırdı. "Gölgelerinize sahip olunuz, çünkü kırbacınız yoktur. İki teyciut reisinin size yapmış olduğu haksızlık hazmedilir şey değildir. Düşmanlarınızdan intikam almağı düşüneneğiniz sırada gider bu işi yaparsınız, öyle mi?,"

RASİM GÖKNEL

BEKLEMEK

D. Gürdal'a

Beklemek, geceletin sonsuz yalnızlığını,
 Bu yalnızlık içinde bit aşına beklemek...
 Renk gibi, koku gibi bitinin varlığını
 Gözyaşları döketek tek başına beklemek...

Beklemek, kapılatdan bit hayal gitişini
 Öpüşten daha yumşak, tüyadan daha detin.
 Elinde ümit dolu bit kâse, yeşil çini..
 Dudaktan daha sıcak, sulatdan daha setin.

E. R. GÜLEY

Gülmeyin Bana

Hayatım bit mezar, dikilmiş yola;
 Gülmeyin a dostlat, gülmeyin bana.
 Ağlayın bu ömte, bükülmez kola,
 Gülmeyin a dostlat, gülmeyin bana.

Ettümdüm bu yolu, Hakka sığındım;
 Şatabi Cehennem suyudut sandım;
 Her yüze gülenin sözüne kandım;
 Gülmeyin a dostlat, gülmeyin bana!

Tarım Okulu
 A. Güneş Erdoğan

MABET

Kızılışırken sular, kararırken ovalar
 Doluyor hep kovalar, boşalıyor kovalar.
 Tavan aralarından alevler yükseliyor,
 Yıkılan mimberinden boğuk sesler geliyor.
 Ruzgârda savruluyor hep o mukaddes küller:
 Ve mersiye söylüyor ona bağlı gönüller,

Ey! Tanrının sırrını saklıyan ulu mabet
 Meleklerin yattığı ve koklaştığı cennet.
 Her şey yansın, sen yanma yaşatacağız seni.
 O yağları emilmiş, güzel kandillerini
 Yakacağız gene biz. Senin mermer sütunlu
 Can dolu ışık dolu, kızilli eflâtunlu
 Kubbelerü altında, seffiler sırasında
 Yaslarımızı döktü; melekler arasında
 Diz çökerek ağlayıp sana tapacağız biz.
 Yıkık duvarlarını, yeni yapacağız biz.

Muzaffer Köker

O GELİYOR

Yüzünü görmek için özlemiştim pek çoktan..
 Başımızın tacısın, eksiltmesin yaratan!
 Ölüm günüydü, o gün bulanmıştın alkana:
 Ödeşilmez hiç hakkın.. ne yapsak azdır sana.
 Ötmüyordu bu bağın bahar gelse bülbülü:
 Koyu bir yas bürümüş çektiklerinden gönüllü.
 Estin bir ruzgâr gibi, çıktı güneş buluttan:
 Yükseliyor sevgiler sana bu güzel yurttan.
 Bekliyoruz bir seni; derde çareler bulan!..
 Başımızın tacısın eksiltmesin yaratan.

Ortaokuldan

MUSTAFA ÇAĞATAY

Saadet ve Maymuncuğu

NEVZAD GÜVEN

Bir varmış, bir yokmuş, vaktile zamanında bir padişah varmış. Bu padişahın uçsuz bucaksız bir ülkesi, sayısız tebeası ve altından bir sarayı varmış. Bu altın sarayın içinde peri kadar güzel, ceylan gözlü kadınlar dolaşır ve her akşam sarayda bin bir çeşid yemekle dolu Sultan sofrasına hizmet ederlermiş. Elhasılı Sultanın bir dediği iki olmaz, kuş südü bile istese derhal bulunurmuş.

Fakat bütün bu maddi imkânlarla rağmen Sultan mesud değilmiş.. Tarif edilmez bir eksiklik içinı cayır, cayır yakar ve hiç bir şeyden zevk almazmış. Hatta bazı geceler, bütün saray uykuya çekildiği zaman o, yatağına girerek başını atlas yastığına kor ve hazin hazin ağlarmış..

Ülkenin ve komşu ülkelerin doktorları, âlimleri, sihirbazları Sultanın derdine bir çare bulmak için davet edilmiş, zamanın tıbbı, ilmi bu çaresiz derd karşısında kolları bağlı kalmış.

Sayırsız doktor, âlim, sihirbaz acizlerini başlarıle ödemişler.

Sultanın bedbahtlığı gün geçtikçe artmış, yemeden, içmeden kesilmiş. Nihayet birgün ihtiyar bir sihirbaz bulmuşlar. Ayaklarını hayat yolunun çakıl ve dikenleri üzerinde uzun yıllar yıpratmış aşındırmış olan bu adam fersiz gözlerle, ülkenin en iyi gören bir âkili imiş..

Sultana şunu tavsiye etmiş:

Mes'ut bir adam buldurup gömleğini almak ve giymek..

Derhal, ülkenin dört bucağına atlılar çıkarılmış, beyler beyleri, vezirler mes'ut bir adam bulmak için yola düşmüşler. Şehirler, kasabalar, köyler dolaşmışlar. Bütün bir sene ülkenin aranmadık yeri kalmamış, fakat bir tek mes'ut insana rastlanamamış. Herkes halinden, hayatından şikâyetçi imiş.

Nihayet vezirlerden birisi payitahta dönmek için bir dağdan geçiyormuş.. Birdenbire, bir ormanın içinden şen, şakrak,

taze bir ses işitmiş, genç bir çoban kuzuları ile oynuyor ve oynak bir dağ havası söylüyormuş. Vezir hemen bu çobanın yanına yaklaşmış ve sormuş:

— Söyle bakalım çoban, niçin bu kadar neşelisin.

Çoban cevap vermiş.

— Hiç! ben her zaman böyleyim.

Derhal, şeytan vezirin yüz kırışıklıklarını bir sevinç dalgası oynatmış.

— Peki çoban.. Benimle gelmez misin? Seni şehre götürüyüm. Altın sarayın binbir çeşit çiçekli bahçelerinde dolaşır, ceylân gözlü kızların elinden, altın kadehlerle şarap içersin..

Genç çoban, hiç birşey söylememiş, ayaklarının ucunda duran bir dağ karanfilini kopararak abasının iligine takmış ve gözlerini oynayan kuzularına çevirerek uzun uzun baktıktan sonra birdenbire kaçmağa başlamış. Vezirin sevinci büsbütün artmış, en nihayet hayatından memnun, mes'ut bir adam bulduğuna inanmış. Adamlarına, çobanı derhâl yakalayıp gömleğini almalarını emretmiş.

Vezirin adamları genç çobanı yakalamışlar, abasını çıkarmışlar; fakat onun altında daha birşey bulamamışlar; abanın altından meydana, genç çobanın güzel vücudu çıkmış..

Ülkenin en mes'ut adamının gömleği yokmuş..

* *

Bu çobanla Sultan hikâyesi her zamanın ve herkesin hikâyesidir. Her insan hayat denilen hududsuz çölün yolcusu ve saadet denilen şey bu yolculuğun, arkasından koştığı bir serâptir.

Çünkü; birçok insanlar saadeti bir bütün, muayyen ve hudutlu bir zamanda yaşanan bir ömür parçası zannederler. Halbuki saadet, hayatımızda sevdiğimiz, tatmin edildiğimiz, güldüğümüz, kısa, kısa anlardan başka birşey değildir. Bu anlar ne kadar fazla tekerrür ederse okadar fazla mes'uduz demektir.

Bu küçük memnuniyet anlarının değerini takdir etmemize mani olan şey ölçsüz ihtiraslarımızdır. Ve tatminine imkân bulamadığımız bu ihtiraslardır ki, bizi hayata küstürür. Bana kalırsa saadetin en büyük düşmanı, hayatın sürpirizlerine insanın

bir fevkalâdelik atfetmesindedir. İşte bu büyük düşmanla mücadele için insanın elinde bir tek silâh vardır:

(Hayatı olduğu gibi kabul) e alışmak..

Büyük Fransız yazarı André Maurois'nın dediği gibi bu, çok güç bir san'attır. Fakat mukabilinde elde edilecek servetin büyüklüğü düşünülecek olursa, ruh ve sinirlerimizin bu san'at için yapacağı ekzersizlerde harcayacağı enerjiye hiç acımamak lâzımdır.

Saadetin maymuncuğu sayılabilecek bu büyük san'ata sahip olabilmek için klâsik bir ahlâk prensipi olan (Daima kendinden yukarıya değil, kendinden aşağıya da bak) formülünü de gözden uzak tutmamalıdır.

Hayatını kazanmak için çalışmaya mecbur olan bir kadının apartman, otomobil ve elmasların rüyası ile yaşaması, orta bir aileye mensup genç bir kızın milyoner bir kocanın hayali arkasından koşması, küçük bir memurun kendi ve ailesi için lüks, debdebeli bir hayat rüyası, bir kundura yamacısının muazzam fabrikalar tahayyülü hep saadet denilen nazik ve uçucu ipekliliye musallat olan müdhiş güvelerdir.

(Hayatı olduğu gibi kabul etmek, halinden memnun olmağa çalışmak) gibi formüller, belki ilk bakışta, insanları ilerletmekten, yükselmekten ve meşru ihtiraslardan menedecek şeyler gibi görünür. Fakat hiç de böyle değildir.

Bugünkü hayatı olduğu gibi kabul etmek, bugün halinden memnun olmak, yarın için ümit beslememek, yarınki hayattan fazla şeyler beklememek, demek değildir.

Saadetin en mühim sırlarından biri, mes'ut olma sanatının en sihirli anahtarı insanın ihtiraslarını, ümitlerini kabiliyetlerine, maddî imkânlarına uydurabilmesidir. Zaten bu söylediklerimiz saadetin madde ile alâkası olan tarafına aittir.

"Servetle saadet olmaz. Sözüne katı bir hakikat olarak inanmıyoruz. Çünkü, tatmin edilen ihtiyaçların, ihtirasların insanlara verdiği huzur, hiç şüphe yok ki; saadetin bir çeşididir. Fakat servetin mutlak saadet temin edemeyeceğini de yukarıya naklettığımız çobanla, Sultan hikâyesi — hayatta sık, sık tesa-

Adana Şairleri

— 1 —

[Arkadaşımız Taha Torosun ötedenberi etüdü ettiği bu mevzu Halkevimizin bir gecesini tahsis etmesile hakiki değerini kazanmış bulunuyor.

Adedi yüzü geçen Adana şairlerini 27/11/937 gecesini Halkevinde mümkün olan kısaltmaya riayet ederek anlatan Taha Torosun bu konferansı ve Adana Şairleri bundan sonraki nüshalarımızda zaman zaman tferika edilecektir.

Biz şimdiden o konferansı kısaltarak okuyucularımıza sunuyoruz.]

Bu gece, her asırda bir bereket diyarı olarak yaşayan Adanamızın, edebiyat sahasındaki varlığına ayrılmıştır.

Bir kültür ve hars kaynağı olan Halkevinde, kalemlerinden ve kafalarından memleketlerinin seyyar birer zekâları gibi fışkıran mısralarile onları yaratanların ruhlarını yad etmek mazide yetişen büyüklerimize karşı ödemek istediğimiz bir borç oluyor.

Ölen bir büyüğe karşı yapılacak son hürmet nişanesi cenazesinin ardından göz yaşı döküp mezarına kırık bir taş dikmekten ibaret değildir. Bu nihayet herkese yapılabilen insanî ve ananevî bir hâdisedir. Büyüklerin mezarına bir taş dikmekle

düf edilen misalleri vardır — pekâlâ göstermektedir.

“Hayatı olduğu gibi kabul etmek, prensipinin büyük değeri asıl hayatın manevî elemanlarından mürekkep cephesinde görülebilir. İnkisarla neticelenmiş bir aşk, beklenmiş bir hayatı vermemiş izdivaç, muvaffakiyetsizlikle bitmiş bir iş.. elhasıl hayatın her türlü inkisarı karşısında saadetten bir hayli uzaklaşırız.

Eğer hislerimizi, kalbimizi [hayatı olduğu gibi kabul] prensipiyle terbiye etmiş isek bütün bu felâketler karşısında duyacağımız tesir çok az ve geçici olur. Çünkü, hayatta her türlü felâket ve nahoş hâdiselerin başımıza gelebileceğine ve bütün bunların tabii olduğuna ve tâmir edilebileceğine, veyahut, hiç olmazsa unutulabileceğine kendimizi, daha evvelden alıştırmışız demektir.

iktifa etmenin günahı ölenlere değil yaşayanlara aittir.

Bugüne kadar Adananın her adı ve ilmi çehresi, öldükten sonra yazılarak veya anılarak yaşatılıyorsa Türk edebiyat tarihinde birçok ölmezlerimizin de yerleri bulunacaktır!

Zamanın, muhitin, nihayet beşerin hatalarından doğan bu yoksulluğu bugün kalbimiz sızlıyarak itiraf etmek mecburiyetinde kalıyor ve çaresine tevessül etmiş bulunuyoruz.

Unutulmak çok acı! fakat unutmak bin kere acıdır! İşte bu yurddan yetişenlerin unutulmaları zamanın insafsızlığının bir eseri olmakla beraber yaşayanların da ihmalkârlığının bir örneğidir. Bu gece samimî huzurunuzla zamanın Adana şairleri üzerine yığmak istediği köhne duvarı birlikte yıkarak içimizden yetişenleri ve çoğumuzun cediti olanları anmakla bahliyoruz.

***

Adana ve havalisinin bizce malûm şairlerine 1000 sene evvel tesadûf ediyoruz. Misis ve Adana havalisinde icrayı hükümet eden "Hamdaniler," in sarayı nedimler konağı ve hükümdarları da yaman birer şairdi. İki amca çocuğu olan "Seyfûddeve," ve "Ebu Feras," zamanlarının kuvvetli iki hükümdarı ve şairi idiler. Arabca güzel şiirler yazan Ebu Feras hicri 357 yılında yiğeni tarafından katledilmiş ve bunu işiten validesi teessürü neticesi elile yüzünü kapatırken gözünü kör etmiştir.

Yerine hükümdar olan amcazadesi Seyfûddeve meşhur Farabinin talebesi idi. Bu da hem kalem hem kılıç kullanmasına liyakat kesbetmiş şair bir hükümdardı, Ehlihalip muharebelerinde ve Bizanslılarla döğüşmelerinde mühim yararlıklar gösteren Seyfûddevenin haklı bir vasiyeti vardı ki o da: Her cenkte üzerine konan tozların birleştirilerek kerpiç haline getirilmesi ve mezarında başının altına konulması idi. Hamasetin şuurulu bir yükselişini ifade eden bu vasiyet yerine getirilmiştir.

1310 Milâdi yılında ölen ve Sultan Osmanın kayın pederi olan Şeyh Üdebalı de Adanalı idi.

Tercümei haline rastlayamadığımız fakat Sarı Selim devrinde yaşadığı anlaşılan Adanalı [Nizari] hakkında malûmatımız pek azdır. Nuru Osmaniye kütüphanesinde yazma eserler arasında 4252 ve 4253 numaralarda mukayyed [Matlaunnezair] de üç beytine tesadûf ettik. Diğer yazma ve basma tezkerelerimizde bu şair hakkında malûmata raslamak mümkün değildir. Yalnız (Selih)

Beyin basma tezkeresinde Nizari adlı musikişinas bir şairden bahsedilmekte ise de bu tezkirenin üniversite kütüphanesinde 1658 ve 5198 numaralardaki yazma nushasında böyle bir şair mevcut değildir. Bu şair (Zari) olup tabedilirken yanlışlıkla Nizari şekline sokulmuş olduğu kanaatindeyim.

Ramazan oğullarından Piri Paşa ve Ahmedi de anmak lâzımdır. Hicrî 971 de Mekke kadısı olan Ramazan oğlu Ahmet üç sene sonra azlolunmuşsa da tekrar Medine kadılığına tayin edilmiştir.

Adanaya dönerken Hicrî 986 da Şama iki konak mesafede ölen Ahmedin birçok eserleri arasında: Kuranı kerimi Aaraf suresine kadar tefsiri, kadı Beyzavînin bazı yerlerine talikatı, Miftah şerhi, Hidayet şerhi, Mevakif şerhi zikredilebilir.

Adanalı olup İzmirde uzun müddet memuriyet yapan Bahri de :

Nesli paki enbiyadır ol şehi nevrete dil
Kılrbelâyı aşk içre olmuşuz hep bestedil
Narı hasretle yakılmış bahrii işkeste dil
Bir içim su istedi bahrinde baki hastadil

Diyecek kadar şairdil.

Sultan Ahmet devrinde tahsil için İstanbula epeyce talebe gitmişti. Bunlar arasında birçok memuriyetler yaparak birkaç defa azledilen kadılık ve müdertislik yapan ve 1015 Hicrî yılında ölen (Ali Emir) de vardı.

Yine bu kafiye içerisinde saraya kadar giren ve (Tiği Bey) namile yadedilen şair de Adanalı idi. Tiğnin beyitleri ve matlaları meşhurdur. Tiğnin yazma bir divanını okuduğunu Kafzade (Zübdetüşşuara) adındaki eserinde söylemekte ise de biz bu şairin divanına İstanbul kütüphanelerinde tesadüf edemedik.

Tiği hakkında yazma eserlerden Tezkerei Riyazi, Hasan Çelebi ve yine yazma eserlerden beyanî tezkeresile (Zübdetüşşuara) ve Üniversite kütüphanesinde bulunan yazma 3141 numarada kayıtlı eserde malûmat vardır.

Tezkerecilerimizden Hasan Çelebi, Tiği ile muasırdır. Tezkeresine konulmak üzere gönderdiği beyitlerden şunu okuyalım:

Sunma ağyare kadah halkai mecliste iken
Ey peri taşra uzatma ayağın daireden

Nuruosmaniyede yazma bir şiir mecmuasında gördüğümüz beyitleri arasında :

Boynuna alma mısın zülfünü ey dil o şehin
Yeridir assa seni sormayıp asla günehin

de klasik olmakla beraber güzeldir.

Şimdi divan şairlerinin en mühimine geliyoruz. Bu şair Âlidir. Adanalı olan Hüseyin Âli şair Nefinin talebesi idi. Üç lisanla şiir yazardı. Bu cihetle kendisine (Talibi Rum ve Örfîi sanî) denilmektir.

Bu şairimizin vatanı ve vefat tarihi hakkında bazı mehezlerde mühim hatalar mevcuttur. "Tezkere-i safai," ve Bursalı Mehmet Tahirle "Osmanlı müellifleri," Âlinin Edirneli olduğunu söylerler. Fakat sıhhatile değer kazanan tezkere-i Rıza, Vakayiulfudala ve Zübdetüşşüara da Adanalı olduğunda mütefiktirler.

Hattâ "Şeyhî," nin yazma "Vakayiulfudala," sının tesadüf ettiğimiz bir nushasında evvelâ Edirneli yazıldığı halde üzeri çizilerek "Edene," şekline sokulduğunu görmüştüm.

Vaktiyle Adananın imlâsı eski harflarla "Edene," şeklinde yazılırdı. Edirne ile iltibasının önüne geçmek üzere Sultan Aziz zamanında ve Mahmut Nedim Paşanın sadaret sırasında bu türlü sehviyatın önü alınmak üzere Adananın "Tı," ile yazılmasına karar verilmiştir. "Edene," ile "Edirne," nin bir şair vatanı hakkında bile verdiği iltibasa burada bizzat şahit oluyoruz!

Şair "Âli," nin Adanalı olduğundan şüphe edilemeyecek bir mehzaden de bahsetmeliyiz. "Faik Reşad ın "Hazine-i fûnun," mecmuasının 5 Teşrinevvel 1311 tarihli ve 17 sayılı nushasında "Teracimi ehval," adını taşıyan makalesinde deniliyor ki:

"... Âlinin "Edirneli," değil Adanalı olduğunu manzuru-muz olan birkaç vazma divanının serlevhası gösteriyor. Hattâ bir tanesinde — ayın harfile — A d e n e l i diye yazılmıştır. İşte bu mühim vesika bizim hemşerimizin hakiki memleketini göstermiş oluyor.

— Sonu Var —

Dünya ahvalinde görülen bu muvazenesizlik insan zekâsının kifayetsizliğinin tabîi bir neticesi gibi gözüküyor...

Hocam Naci Ecere

Daimî bir oluşun ve daima yenileşen, değişen ve çeşitlenen ahvalin sonsuz bir hız olan seyri içinde bulunuyoruz ki her an bu ahvalin her taraflı tesir ve nüfuzu altında bulunan ferdin, şahsî irade ve teşebbüsü; — kendisi için bile faal bir rol oynamak bakımından — ikinci plânda kalarak yerini maşerî irade ve teşebbüse bırakmak mecburiyetinde kalmaktadır... Bu itibarladır ki ferdin ruhu daha çok hassasiyet kesbetmiştir.

Faaliyet o kadar dağınık ve çapraşık bir şekil almış ve hâdiseler o kadar çeşitlenmiştir ki bunları formüle etmek, bunlara bir renk bulmak bugün için imkânsız gibi gözüküyor... İşte ahvaldeki bu muvazenesizlik insanlık âleminde bir fikir ve huzur buhranı yaratmıştır... Bugün insanlık âlemiyle yakından ilgili bulunan büyük başları bu itibarla ciddi bir endişe sarmıştır...

Şimdi ahvali bu şekilde çerçevlendirdikten sonra bu husta kendi görüş ve sezîşlerimizden bahsedebiliriz zannedirim. Bize göre bütün bunların ilk illetini yanlış bir dünya görüşü içinde inkişaf ettirilmek istenen insan zekâsının kifayetsizliğinde aramak lâzımgelir...

Zekâ : Tabiatın diğer hayvanlardan farklı olarak insanlara bahşettiği dimağımızın en yüksek bir fonksiyonudur... Fizyolojikman düşünecek olursak onun ilk ve en asil vazifesi sahibi bulunduğu canlınin fizyolojik işlemlerini tanzimden ibarettir... Her halde tabiat dahi bu uzvu insanlara bahşederken bundan başka âlî bir gaye nazarı itibara almamış olsa gerektir.. Zira gramla ölçülen bir uzvun sonsuz ve hudutsuz kâinat karşısındaki durumu ve rolü ancak ve ancak sahibi bulunduğu canlıyı muhitine uydurmak ve bu surette onun neslini idame ettirmekten daha ileri geçmez.. Biliyoruz ki canlıyı muhitine uydurmak, hele insanlar için düşünürsek, muhitine hâkim kılmak çok dağınık bir

mâna ifade eder.. Bugünkü hudut tanımayan bu medeniyet böyle bir ihtiyacın karşılığı olarak meydana getirilmiştir. Ve bu medeniyetin adı " Makine ,, dir. İşte bu makine ve onun yarattığı ruh ve zihniyettir ki ahvalde bu sūratı meydana getirerek insanlık âleminde bir huzursuzluğun doğmasına sebep olmuştur.

Ünlü filozof " Hanri Bergson ,, makinenin; insan işlerini kolaylaştırmasıyla insana zihni faaliyette bulunabilecek bir çok zaman bıraktığı ve bu zamanın insanlığın mesut inkişafı için eyi bir fırsat olduğu fikrinde ise de biz bunu böyle görmüyoruz.. Makinenin yarattığı sūrat ve makine ruhu; insan zihnini böyle bir fırsattan istifade ettirmesi şöyle dursun onu bir kararsızlık içinde bulundurmamakla hiç bir müsmir faaliyette bulundurmuyor...

Ve gene o ünlü filozof makinenin insanlar arasındaki müsavatsızlığı artırdığı üzerinde ısrar ederken bizce netice üzerinde durmuş olduğu görülüyor. Zira kanaatimizce bu müsavatsızlığı, insan kafasına daha çok önceden verilmiş olan yanlış bir çalışma disiplininde ve dünya görüşünde aramak lâzımgelir.. Bu yanlış dünya görüşüdür ki hiç te mecbur olmadan âlemi bir makine bolluğuyla doldurmuştur. Ve bunun neticesi kafamızın çalışma sahası çok dağılmış ve çok çeşitlenmiştir. Zihnimizin makul bir tefekküre varabilmesi için umumî ahvali bütün duruluğuyla kavraması icap etmektedir. Çeşitli ahval, çeşitli ihtiyaç ve daima değişen bir âlem içinde zihnimiz gördüğü her taraflı tazyikle makul bir tefekküre varamamkk kifayetsizliğini gösteriyor.

Kanaatimizce bizi düştüğümüz bu derekeden ancak ve ancak yapılacak çok şiddetli bir " Reaksiyon ,, kurtarabilecekdir.

Bu reaksiyonla durulmuş olan ahvali daha şuurlu idrâk edecek kafalarımızın ufku daha berraklaşmış ve tefekkür sahası bir muayyeniyet kesbetmiş olacaktır...

MAHMUT AKÇALI

Adana Halkevinde

Salahattin Çanga ve Sadi Ünal Karikatür Sergisi

Yazan : İBRAHİM SOYER

Nasılki çeşit çeşit insanların bir hâdise karşısında sezîş ve duyuşları bir birinden ayrı ise yine bu tiplerin bir hâdiseyi anlatış ve tasvirleri de birbirinden o kadar farklıdır. Bunun böyle olması orijinalitenin lehine olmuştur. Çünkü bu suretle sanatın doğmasına şahsiyetlerin uyanmasına yol açılmış demek oluyor. Bu görüş, duyuş ve ifade ediş hususiyetlerinin kitleler ve milletler üzerinde de tesiri olduğunu, bir tarzın (Stil) in meydana geldiğini ve bu tarzın da bir devre, bir millete işaret ettiğini tarihte misallerile görüyoruz. Bu bakımdan sanatta muhtelif yollar tarihte birbirinden ayrılan muhtelif üslupların meydana çıkmasına vesile olmuştur. Herhangi bir vakayı veya her hangi bir modeli bazan bir sanatkâr olduğu gibi, bir diğeri olduğundan daha güzel, bir diğeri olduğundan daha çirkin ifade eder. Bir başka sanatkâr da bir mevzuu güldürücü şekilde karikatürize ederek göstermiye çalışır. Bunların hangisi takdire değer, hangisi meslek olmak haysiyetile üstündür, tefrik kabil değildir. Ve doğru da olamaz.

Sanat tarihinde ayrılmış büyük resim meslekleri arasında karikatür mesleğinin de bir mevkii vardır. Karikatür sanatı başlıbaşına bir iştir. Zaten bu bakımdan ressamlar, heykeltıraşlar, karikatüristler diye meslek sahipleri ayrılmış ve tanınmış bulunmaktadır.

Adana Halkevinde 1 Mayıs 1936 da Kemal Çizer tarafından, bu sene de küçük büyük 100 parçayı bulan Selâhattin Çanga ve Sadi Ünal karikatür sergisi verdiği ümitler itibarile çok dikkate değer. Diyebiliriz ki, şimdiye kadar gördüğümüz karikatür sergilerinde aramak istediğimiz karikatür tekniğine uygun çizgiler, buluşlar ve herhangi karakteristik bir noktayı

yakalıyarak beraberinde getirdiği karikatür yapmak kabiliyetile tebarüz ettirmek muvaffakiyetini seziyoruz.

Çizgilerin kuvveti kadar yazılarındaki espri de takdire değer. Eserlerinde gördüğümüz figürler mizah ve hareket cihe-tinden büyük bir hususiyet gösteriyorlar.

Resimlerin her biri bizi alâka ile güldürüyor. Zaten bu vasif Şarkta ancak biz Türklerde ezelden mevcuttur.

Şark resimleri içerisinde karikatür ve mizah tarzında re-simlere Türklerde rasgeliyoruz. Ne Acemler ve ne de Arap ve Hindde bu şekilde kuvvetli gülen ve güldüren sahneler ye çeh-relere tesadûf etmek mümkün değildir.

Espri yapabilmek için memleketin hususiyetlerini, günlük hâdisatı, müesseseleri, kültür kaynaklarını takip etmek ve bun-ları bilmek lâzımdır. Sergide S. Ünal memleketin spor hayatı ile alâkadar olmasaydı (sporumuz yükseliyor) esprili eserini çizebi-lir miydi? Yine bu meyanda muallim ve talebe arasındaki kitap okuma bahsine ait konuşma, Halkevinin açtığı motör kursları münasebetile bir şoförün (Eh Allah bize de müşteri verir) gibi zarif buluşları bir nevi memleket alâkası mahsulü değil midir? Yine S. Ünalın Adana Erkek Lisesi öğretmenlerinin karikatürle-rini pek kuvvetle çizmiş olduğunu görüyoruz. Bilhassa direktör Halit Sarıkayanın, coğrafya öğretmeni Sabrinin, Fen bilgisi öğ-retmeni Nurettinin karikatürleri birer sanat duyusu mahsulüdür.

S. Çanganın da bir kâğıt parçası üzerinde bir roman muhteviyatı kadar zengin buluşları ve kompozisyonları ve bu işte gösterdiği kabiliyetler yarın için büyük inkişaf imkânları vadetmektedir. Sergide (niçin sizin hanıma uzun şapkalardan almıyorsunuz) mevzulu eserile dış doktorunun dört dişi çekipte iki diş parası alması müşteriye karşı insafını gösterdiğini ifade ve kompoze edişi S. Çanganın bizi memnun edecek muvaffak olmuş eserleri meyanındadır.

Karikatür sanatı buluş ve espri sanatıdır. Bu mühim işin muvaffakiyeti ne kadar cazip ve paha biçilmez bir hasletse bu-nun aksi tezahürlerini görmek te insanı o derece müteessir eder. Onun için genç kabiliyetlerin gayri şuurî taklitlerden sakınarak

Halkevinde Bir Ay

Güneş — Dil Konferansı : 13 Sonteşrin

Adana çocuklarından Dil-Tarih Fakültesi etüdünü Sabahat Tukyü 13 Sonteşrin akşamı Güneş - dil teorisi hakkında bir konferans verdi. Türk dilinin kademini ilimle isbat ve birçok Avrupa kelimelerini bir prototürk dile irca etti. Majeste kelimesinin "major,"dan ve "mega,"dan değil Sumerce'nin, sonraki Türk lehçelerinde hep büyük ve benzerleri manâsına gelmek üzere "mek, mağanlamak vesaire., gibi şekillere girmiş (mak)ından çıkmış olduğunu öğretti. Bayan Sabahat kendi etüdüne ilâveten Hasan Reşit Tankutun Bükreş filoloji kongresinde dinlenmiş tezini okudu. Konferans sürekli etüdlere dayanan ilmi bir konferanstı.

Yapılamıyan Gece : 19 Sonteşrin

Adanaya buyuran Atayı Adana Halkevi özleniti ile bekledi. Atatürkün öğleden sonra Mersine hareketleri dolayısıyla onurlarına hazırlanan gece yapılamadı.

Konser ve Konferans : 20 Sonteşrin

Kız Lisesinden otuz kişilik gurubun İstiklâl marşı güzel birşey oldu. Necmeddin Esinin Serveti funun Edebiyatı hakkındaki konferansı çok canlıydı. Konferansçı mevzuu olan devre hem ozamanın hem bu zamanın göziyle bakarak isabetli görüntülerle Fikret ve arkadaşlarının faaliyetini göz önüne getirdi.

ecnebi karikatürlerinin bizi alâkadar etmiyen cazibelerine kapılmalarını tavsiye ederiz.

Karikatür sanatının inkişafı için güvendiğimiz ve kıvandıığımız bu genç kabiliyetlerin kendilerine ve kendimize has üslupla çalışmalarında devam ettiklerini ve bu yaradılıştaki olduklarını bize isbat edecek daha nice nice sergilerini ileride görmekte duyulacağı ve kıvanç duyacağız.

Resim — İş Öğretmeni
İbrahim Soyer

Belkis Zincirkıran Fikreti muhitile, arkadaşlarıyla, hocalarıyla ve çocukluğunu, gençliğini, olgunluğunu safha safha ayırarak anlattı. Şairin şikâyetlerini, sanat kıymetini parçalar ve bu arada (Sis) üzerinde tahliller yaparak selis ve güzel bir ifade ile açıkladı. Raşit Binöz, Asya, Celâl Sahir Muter ve Berin Bir lâhzai teahhur, Hemşirem için, Sis, Siyah Bacı şiirlerini okudular. Kız lisesinden Muhsine "Bir yudum su., yu ve arkadaşları "Papatyalar., ı terennüm etti.

Ev orkestrasının arsiulusal müziğiyle beslenerek güzel geçirilen gece Vasiye ve Sitki Avcının içli ve hâkim müzikleriyle, terennümlerile çok güzel bitti.

Karikatür Sergisi : 20 - 27 Sontешrin

Erkek lisesinden Sadettin Ünal'a, Salâhaddin Çanganın eserleri bir hafta teşhiredildi. Bu, Çukurovada ve memlekette bir sanat hareketidir.

Adanalı Şairler gecesi : 27 sontешrin

Ötedenberi beklenen, uzun çalışmalarla hazırlanan bu geceyi öğretmen okulunun gur İstiklâl marşını müteakip Taha Torusun konferansı açtı. Konferansı Adananın bugüne kadar olan edebî faaliyetinin anahatlarını kuvvetli bir terkible çizdi. Konferansın Tahanın kendi nesli demek olan Burhan Sadık gibi Hamit Salih gibi gençlerden ve bilhassa Taha Aydan (T.Torosun eski adıdır.) başka eksigi yoktu. Bunları da söylemesine biraz zaman darlığı biraz da, bizce yüksek olan kıymlelerine rağmen kendisinin ve temsil ettiği neslin tevazuu manî olmuş sayılır.

Ak saçlı İzzet Kâfıoğlu kendi tarih kit'alarından, Necmeddin Esin, Rarişd Binöz, Asya muhtelif şairlerden, Celâl Muter babası Talâtın, mektep arkadaşı Yahya Nüzhet merhumdan ve kendi eserlerinden; Ziyanın yiğeni Hasan amcasının şiirlerinden parçalar okudular.

İzzet Gerçeker, Adil, Muhiddin Erev ve Ali gurubu Adana şairlerinden bestelenmiş parçalar çaldılar ve söylediler. Gerek söylenen sözler, gerek inşad ve terennüm edilen parçalar uzun uzun alkışlandı.

Adananın meşhur "Hacı.. sı Refik Güleğin stadyum monologu, askerlik hatıraları dinleyicileri gülmekten katılttı. T. Torosun Öğretmen okulu korosunca okunan Adana şarkısı, Hilmi Tumerin piyanosu unutulmıyacak şeylerdir.

Ne kadar çalsa ve söyleseler dinleyenleri doyuramıyan Vasfiye ve Sıtkı Avcıya zorla yeni parçalar söyletildi.

İzzet Gerçeklerle arkadaşlarının sazı ve sesi Adana, gecesini "Adananın yolları taşlık.... türküsile ve çok güzel bir şekilde sona erdirdi.

Yapılamıyan Koşu: 28 sonteşrin

Kurttepe bisiklet koşusu bisikletçiler istasyona kadar gitmişken yağmur yüzünden geri kaldı.

Hatay İstiklâl gecesi: 29 sonteşrin

Hataylı gençler ve göğüslerinde Hatay bayrağı taşıyan yavrular İstiklâl marşı söylediler. Öğretmen Nuri Aydın Atatürkün "Antakya ve İskenderun Türk halkının en aşağı dörtbin yıllık yurdudur... söziyle başlayarak Hatay hakkında tarihi ve coğrafi malûmat verdi. Arada kendisinin de iştirak ettiği Hatay savaşlarından canlı hatıralar halinde bahsetti.

Bekir ve Hakkı güzel parçalar çaldılar. Küçük Aydın ve Liseden Adil şüirler okudular. Öğretmen Bayan Muzaffer Hataylıların en yakın dert ortağı Adanalılara teşekkür ettikten sonra Hatay Anayasasının esaslı maddelerini, bilhassa Hataylıyı tarif eden yerlerini okudu. Atatürk ve arkadaşlarını saygıyla selâmladı.

Atatürke, Celâl Bayara, Şükrü Kayaya, Hatay Erkinlik Cemiyetine telgraflar çekildi.

Ali Hadi Okanın Sıtkı Avcı tarafından canlı olarak bes-telenmiş canlı Hatay marşı küçükler tarafından heyecanlı okundu.

Vasfiye Avcı, Sıtkı refakatinde Yemen türküsünü ve Emrahtan bir parçayı salonu çınlatarak terennüm etti.

Hataylıların Adana ile birlikte tertip ettikleri gece alkışlarla kapandı.

Kurslar:

Ev tarafından 1 soneşrinde açılan motör kursunun 200 talebesi vardır. Dersler Evin temin ettiği motörler ve yedekleri üzerinde tatbikatlı olarak yürütülmüş, sonra traktöre geçilmiştir. Yakında tatbikat sırası otomobile gelecektir. Kurs Namık Kemal okulundadır.

5 Kânunsani okulunda kadınlara, Namık Kemal okulunda çıraklara ve büyüklere Seyhanda, Cumhuriyette bütün isteklilere açılan A ve B dereceli kurslara 539 yurddaş devam etmektedir. Namık Kemaldeki Fransızca kursunun 17 talebesi vardır.

Müzik dersleri:

Ar kolunda keman vesaire derslerine devam edilmektedir.

Yardım :

Cezaevi için yeterikadar alfabe ve okuma kitabı temin edilmiştir. İki mektepliye elbise alınmış, muhtaçlara 740 kuruşluk ilâç verilmiştir.

GÖRÜŞLER

DÜĞÜM

Arkadaşımız Hamit Salih Asyalının bu adı taşıyan bir şiir kitabı çıkmıştır. İleride bahsedeceğimiz bu değerli parçalar-dan ibaret bu kitabı şimdiden tavsiye ederiz Zaten Hamit Salih Asyalı imzası okuyucularımıza yabancı değildir.

Görüşler

Neşriyatı İdare eden : ARİF NİHAD ASYA
Basım yeri : TÜRK SÖZÜ Basımevi